

УДК 658:005.336

Юрій Вовк, к.т.н., доц., Ірина Вовк, к.т.н.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ДИВЕРГЕНТНІ ПІДХОДИ ДО РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Yuriy Vovk, Ph.D., Assoc. Prof., Yuriy Vovk, Ph.D.

DIVERGENT APPROACHES TO RESOURCE-SAVING AT INDUSTRIAL ENTERPRISES

Існують два способи, дві стратегії пошуків вирішення тієї чи іншої проблеми. Американський психолог Дж. Гілфорд, узагальнюючи проведені в цьому напрямку дослідження, виділив два типи мислення: конвергентне, необхідне для знаходження єдиного точного рішення задачі, і дивергентне, завдяки яким виникають оригінальні рішення.

Конвергентне мислення – це мислення, яке прагне до досягнення одного-єдиного правильного результату. Воно ґрунтується на знаннях. Критерії істинності даного мислення задаються ззовні.

Мислення дивергентне (від лат. *divergere* – відхилитися, розходитися) – мислення, пов'язане з розв'язанням задач, що мають багато нестандартних оригінальних рішень. Воно припускає існування декількох правильних відповідей. Дивергентне мислення розглядають як основу креативності.

На думку Я. Пономарьова "Творча людина бачить побічні результати, які є творенням нового, а нетворча бачить лише результати щодо досягнення мети, проходячи повз новизну".

За умов глобалізації світової економіки, тотальної стандартизації відбувається перехід до конвергентної стратегії вирішення проблем виробничих підприємств. Тобто виявляється, що інші, не типові стратегії розв'язання є мало використовуваними, не рекомендованими для застосування. Підприємство має обмежені інструменти вирішення конкретних задач, оскільки має працювати в окремих рамках, за певними чітко визначеними правилами, які диктуються ззовні.

Це нагадує школу, коли найчастіше вимагають вирішувати ті чи інші задачі лише обмеженими способами, а саме рішення переважно єдине. Така ж ситуація з тестами, які в переважній своїй більшості мають лише одну вірну відповідь. Отже, відбувся поступовий перехід до конвергентного мислення майже на всіх рівнях суспільного відтворення.

Деякі задачі, такі як раціональне і ефективне використання наявних ресурсів підприємства, вирішуються типовими, конвергентними шляхами. А це виключає дуже часто творчість, креативність в прийнятті стратегічних рішень.

Повернення до дивергентного мислення при прийнятті рішень є запорукою знаходження нових, інноваційних шляхів вирішення конкретних завдань, які виникають за умов обмеженості ресурсів. Креативність в системі ресурсозбереження має зводитись до інтелектуальної активності і чутливості до побічних результатів власної діяльності. Ресурсозбереження має бути усвідомленим процесом, а не виконуватись "з-під палки".

Політика дорогих ресурсів, яка проводиться державою, є наслідком конвергентного мислення державних мужів, які виконують рекомендації міжнародних інституцій. Проте існує цілий комплекс інструментів, які дозволяють вирішувати, в тому числі проблеми ефективного і раціонального використання ресурсів.